

рятувальні роботи у Рокитнянському районі Київської області на правому березі р. Рось. Розпочаті розкопки були пов'язані з активною діяльністю грабіжників у цій місцевості. Одночасно, наш колега з Центру Балтійської та Скандинавської археології Романос Широухов (*Dr. Roman Shiroukhov*) звернув увагу на те, що фотографії окремих речей, які вірогідно походять з цього некрополя, відомі в Інтернеті. Наші пошуки в Інтернеті виявили, що речі, які напевне пов'язані з могильником, є у приватній колекції Євгена Гредунова, який проживає в м. Бровари. Подальші пошуки виявили подібні знахідки ще на одному сайті колекціонерів, де вони навіть не ховаючись обговорюють факт пограбування некрополя. Такі групи грабіжників нами були зафіксовані на території могильника [3].

Враховуючи викладені обставини, а також спираючись на зібрані нами експертні оцінки археологів масштабів поширення незаконних пошукових робіт, розкопок на об'єктах археологічної спадщини в Україні (а таких щороку нараховується кілька сотень), можемо констатувати *надвисокий рівень латентності злочинів, передбачених ч. 1 ст. 298 КК України, який сягає 90–95 %*.

Список бібліографічних посилань

1. Чорна археологія: злочин чи порятунок? // АРАТТА : сайт. URL: http://www.aratta-ukraine.com/news_ua.php?id=233 (дата звернення 01.03.2019).
2. Не стріляйте в археологів // ZN,UA : сайт / Дзеркало тижня. Україна. 2003. 26.09.2003. URL: https://dt.ua/CULTURE/ne_strilyaye_v_arheologiv.html (дата звернення : 01.03.2019).
3. Баранов В. І., Івакін В. Г. Нововиявлений балтський могильник XI ст. на Пороссі: попередні результати досліджень та проблеми охорони унікальної пам'ятки // Інститут археології Національної академії наук України : сайт. URL: <http://www.iananu.org.ua/novini/rujnuvannya-pam-yatok/527-novoviyavlenij-baltskij-mogilnik-khi-st-na-porossi-poperedni-rezultati-doslidzhen-ta-problemi-okhoroni-unikalnoji-pam-yatki> (дата звернення : 01.03.2019).

Одержано 04.03.2019

УДК [343.341:343.271](477)

Оксана Володимирівна МАЛЯРЕЦЬ,

студентка 3 курсу Інституту прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (м. Харків)

Науковий керівник:

Григорій Сергійович КРАЙНИК,

кандидат юридичних наук,
асистент кафедри кримінального права № 1
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (м. Харків)

ЩОДО ЗАКОННОСТІ ПРИЗНАЧЕННЯ ШТРАФУ В ПОРЯДКУ СТ. 69 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ЗА ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ

До 2010 року фінансування тероризму кваліфікувалося за ч. 3 ст. 27, ч. 2 ст. 258 Кримінального кодексу (КК) України. Але згодом Верховна Рада України 18 травня 2010 р. прийняла Закон України «Про внесення змін до Закону «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму», відповідно до якого Кримінальний кодекс (КК) України було доповнено ст. 258-5 (Фінансування тероризму) [1].

Таким чином, ця норма адаптувала кримінальне законодавство до міжнародно-правових стандартів, з метою реалізації положень Сорока рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням коштів (FATF), затверджених на Берлінському засіданні Групи в червні 2003 р., Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт і конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму, а також Директиви Європейського Парламенту й Ради 2005/60/ЄС щодо запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання коштів та фінансування тероризму. Події, які останнім часом відбуваються в Україні

(прояви сепаратизму й тероризму в Донецькій та Луганській областях, анексія АР Крим) засвідчують, що питання фінансування тероризму набуває актуальності для нашої держави. Унаслідок цього Верховна Рада України прийняла 14 жовтня 2014 р. новий Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»

Відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», фінансування тероризму – надання чи збір будь-яких активів з усвідомленням того, що їх буде використано повністю або частково: для будь-яких цілей окремим терористом, терористичною групою або терористичною організацією; для організації, підготовки і вчинення окремим терористом, терористичною групою або терористичною організацією визначеного Кримінальним кодексом України терористичного акту, втягнення у вчинення терористичного акту, публічних закликів до вчинення терористичного акту, створення терористичної групи чи терористичної організації, сприяння вчиненню терористичного акту, провадження будь-якої іншої терористичної діяльності, а також спроби вчинення таких дій [2].

Санкція норми передбачає основне покарання позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до двох років та з конфіскацією майна, а за ч. 2 цієї статті караються позбавленням волі на строк від восьми до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна.

У частині 1 ст. 69 КК України передбачено такі умови призначення більш м'якого покарання чим передбачено в законі «за наявності кількох обставин, що пом'якшують покарання та істотно знижують ступінь тяжкості вчиненого злочину, з урахуванням особи винного суд, умотивувавши своє рішення, може, крім випадків засудження за корупційний злочин, призначити основне покарання, нижче від найнижчої межі, встановленої в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини цього Кодексу, або перейти до іншого, більш м'якого виду основного покарання, не зазначеного в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини цього Кодексу за цей злочин. У цьому випадку суд не має права призначити покарання, нижче від найнижчої межі, встановленої для такого виду покарання в Загальній частині цього Кодексу» [3].

Водночас, судді вказують тільки на наявність декількох обставин, що пом'якшують покарання, і не мотивують його у судовому рішенні та не наводять точної аргументів щодо визнання їх такими, що істотно знижують ступінь тяжкості злочину; не вказують внаслідок якого тяжкого збігу особистих обставин слід призначити більш м'яке покарання ніж це передбачено санкцією статті, і головне питання полягає в тому як тяжкий збіг особистих обставин міг вплинути на вчинення даного злочину і чи присутній причинно-наслідковий зв'язок між ними.

Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2003 р. № 7 «Про призначення судами кримінального покарання» у п. 14 зазначає: «якщо санкція частини статті не передбачає основного покарання у виді штрафу, він може бути призначений лише в порядку переходу до більш м'якого виду покарання за наявності підстав, передбачених ст. 69 КК у цьому разі штраф призначається в розмірах, визначених ч. 2 ст. 53 КК, – від 30 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» [4].

Аналіз практики застосування кримінальних покарань щодо вироків за 258-5 КК України свідчить, що за останні роки простежується стійка тенденція до збільшення питомої ваги покарань, альтернативних позбавленню волі, що призначені за вироком суду, та зменшення частки позбавлення волі на певний строк, а також призначення більш м'якого покарання ніж визначений в законі.

Дану ситуацію можна спостерігати у справі № 753/23764/15-к щодо фінансування тероризму «Луганської народної республіки» («ЛНР»). Керівник терористичної групи діючи умисно у злочинній змові з іншими особами для приховування від правоохоронних органів вчинення фінансування тероризму та ухилення від кримінальної відповідальності, з використанням власного мобільного телефону, надавав вказівки та спрямував кошти, одержані з карток клієнтів «Першого комерційного центру», не тільки на власні картки, але й на підконтрольні йому картки, емітовані у ПАТ КБ «ПриватБанк». Загальна сума спрямованих коштів становить на 2015 рік 12 857 270 гривень, далі ці суми збільшувались.

По даній справі затвердили угоду про визнання винуватості укладену між заступником начальника відділу нагляду за додержанням законів органами, які ведуть боротьбу з організованою злочинністю і корупцією прокуратури Тернопільської області з обвинуваченими. Вирок суду визнавав винуватим у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 258-5 КК України та призначити йому покарання із застосуванням ст. 69 КК України у вигляді штрафу в розмірі 20 тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян, що становить 340 тис. грн, на користь держави з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк три роки та з конфіскацією майна [5].

Ідентична ситуація у судовій справі № 263/9576/16-к щодо фінансування «ДНР», керівник терористичної організації у 2014 році, який був лояльно налаштованим до її діяльності та обізнаним про існування у складі «політичного» блоку терористичної організації «ДНР» так званих «Міністерства фінансів «ДНР», «Міністерства доходів та зборів «ДНР», «Центрального Республіканського Банку «ДНР», діючи умисно, з корисливих мотивів, з метою фінансового та матеріального забезпечення терористичної організації «ДНР, що в свою чергу забезпечувало безперешкодне отримання підприємством, та ним самим, як засновником, незаконних доходів на тимчасово окупованій території Донецької області України, прийняв рішення про фінансування діяльності терористичної організації «ДНР» шляхом сплати непередбачених чинним законодавством, так званих «податків» до «Центрального Республіканського банку «ДНР», а також про матеріальне та фінансове забезпечення бойових підрозділів зазначеної терористичної організації шляхом систематичного надання їм грошових коштів. Загальна сума непередбачених чинним законодавством, так званих «податків» становить 1 506,54 грн. Покарання обвинуваченому було призначено у вигляді штрафу в розмірі 3000,00 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, що становить 51000 грн [6].

Постає питання щодо законності призначення штрафу замість основного покарання у вигляді позбавлення волі. Враховуючи суспільну небезпеку фінансування тероризму, що може спричинити шкоду як окремому громадянину так і державі в цілому. У свою чергу, фінансування тероризму націлене на забезпечення проведення терористичного акту, що має на меті забезпечити загибель людей, знищення матеріальних об'єктів і цінностей, забруднення навколишнього природного середовища.

Аналіз судової практики призначення покарання за ст. 285-5 КК України дозволяє констатувати, що є випадки призначення замість позбавлення волі, що відповідає суспільній небезпечності цього злочину, штрафу в порядку, передбаченому ст. 69 ККУ країни. Виявлені обставини, що пом'якшують покарання: позитивні характеристики злочинців, наявність на їх утриманні інших осіб. Дані обставини не можуть істотно знижувати ступінь тяжкості фінансування тероризму, а тому призначення штрафу в порядку ст. 69 КК є незаконним. Тим більше призначення штрафу особі, яка має достатньо фінансів, щоб фінансувати терористів, не відповідає меті покарання, а саме карі, виправленню та запобіганню новим злочинам.

Список бібліографічних посилань

1. Про внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» : закон України від 18.05.2010 № 1702-18. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 29. Ст. 392.
2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : закон України від 05.01.2014 № 1702-VII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/170218> (дата звернення: 10.03.2019).
3. Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 № 2341-III // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 10.03.2019).
4. Про призначення судами кримінального покарання : постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2003 № 7// БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-03> (дата звернення: 10.03.2019).
5. Вирок Дарницького районного суду м. Києва від 28 груд. 2015 р. : справа № 753/23764/15-к, провадження № 1-кп/753/884/15 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/54799070> (дата звернення: 10.03.2019).
6. Вирок Жовтневого районного суду міста Маріуполя Донецької області за ч. 2 ст. 258-5 КК України.

Одержано 12.03.2019